

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фінансів і банківської справи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан економічного факультету

 /Сержанов В.В./

«02» червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

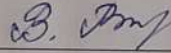
БАНКІВСЬКИЙ ТА СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	07 Управління і адміністрування
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма	Фінанси і кредит
Статус дисципліни	Митна справа та оціночна діяльність
Мова навчання	обов'язкова українська

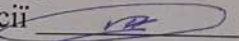
Робоча програма навчальної дисципліни «**Банківський та страховий менеджмент**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **07 Управління і адміністрування** спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування** освітніх програм **Фінанси і кредит, Митна справа та оціночна діяльність**.

Розробник: Заславська О.І., к.е.н., доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фінансів і банківської справи протокол № 11 від «20» травня 2021 р.

Завідувач кафедри фінансів і банківської справи Варцаба В.І.

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету протокол № 6 від «01» червня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Шуліко А.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й	1-й
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 7 аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	1-й	1-й
	Лекції:	
	24 год.	10 год.
	Практичні (семінарські):	
	22 год.	4 год.
Вид підсумкового контролю: залік / диференційований залік	Лабораторні:	
	–	–
Форма підсумкового контролю: письмова	Самостійна робота:	
	74 год.	106 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «**Банківський та страховий менеджмент**» є формування у студентів системи знань із теорії та практики управління фінансовими потоками, активами та пасивами, прибутковістю та ризиками банків та страхових компаній, формування у них вміння використовувати й адаптувати отримані знання до конкретних виробничих ситуацій.

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній, управлінській діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК04. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ФК01. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ФК02. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ФК03. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК04. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК06. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК07. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК08. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «**Банківський та страховий менеджмент**» викладається у першому семестрі першого курсу магістратури. Передумовами до вивчення дисципліни є наявність диплома ОС «Бакалавр» / ОКР «Спеціаліст» / ОС «Магістр», а також виконання умов вступу до ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування, які визначаються Правилами прийому та відповідають Умовам прийому на навчання до закладів вищої освіти України, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітніх програм **Фінанси і кредит** та **Митна справа та оціночна діяльність** вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності	ПР01
Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними	ПР08
Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування	ПР09
Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень	ПР11
Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів	ПР12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Банківський та страховий менеджмент**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Розуміти особливості побудови організаційної структури банку та страхової компанії, процес здійснення банківських операцій та надання страхових послуг із метою застосування управлінських навичок у сфері банківської справи та страхування	ПР01
Володіти знаннями та використовувати сучасні методи у сфері ризик-менеджменту та управління відносинами з клієнтами у діяльності банків та страхових компаній	ПР08
Вирішувати проблеми у сфері управління активами, пасивами, ризик-менеджменту, а також управління маркетинговою діяльністю у банківському чи страховому бізнесі	ПР09
Використовувати на практиці методи і стратегії фінансового та організаційного менеджменту у банківській та страховій діяльності для прийняття рішень, обґрунтовувати їхній вибір	ПР11
Вміти формувати оптимальну організаційну структуру банку або страхової компанії, а також склад їхніх активів та пасивів з огляду на масштаби діяльності установи та особливості ринкового середовища	ПР12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- тестування;
- обговорення дискусійних питань;
- презентації результатів наукових досліджень;
- модульні контрольні роботи;
- залік / диференційований залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка знань, умінь та практичних навичок студентів з навчальної дисципліни «**Банківський та страховий менеджмент**» здійснюється відповідно до графіка:

Модуль	
Поточний контроль за змістовий модуль 1	Поточний контроль за змістовий модуль 2
Підсумковий контроль за модуль: залік / диференційований залік	

Протягом семестру студенти вивчають один модуль з дисципліни. Модуль складається з двох змістових модулів. Після виконання кожного змістового модуля (лекції та практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи. Студенти, які не відвідували лекції або не у повному обсязі виконали практичні завдання, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль самостійної роботи;
- контроль за виконання модульних завдань.

Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни становить від 0 до 100 балів і складає середнє арифметичне балів за змістові модулі, кожен із яких оцінюється від 0 до 100 балів.

Оцінювання активності під час аудиторних занять

Систематичність та активність роботи студента протягом семестру оцінюється за **10-ти бальною шкалою**. Якщо студент відвідав менше 25 % занять, то систематичність та активність оцінюється в 0 балів.

Оцінювання самостійної роботи

Виконання самостійної роботи студентів полягає в опануванні теоретичного матеріалу дисципліни та виконанні наукових робіт. Як засіб контролю застосовуються такі форми: усні опитування, мультимедійні презентації наукових досліджень, тестування.

Сумарна кількість балів за виконання самостійної роботи складає **40 балів**:

1. Усне опитування на основі лекційного матеріалу оцінюється у межах від **0 до 20 балів**.
2. Максимальна кількість балів за виконання наукових робіт та презентації їхніх результатів становить **20 балів**. Тематика наукових робіт обирається студентом самостійно в межах лекцій на відповідні практичні заняття.

Оцінювання модульних завдань

Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, яка оцінюється у межах **від 0 до 50 балів**. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Студент, який у результаті поточного оцінювання отримав більше 60 балів, має право не складати екзамен з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Якщо студент хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він повинен складати диференційований залік.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані здавати диференційований залік із дисципліни. У разі, коли відповідь студента під час екзамену оцінена менш ніж 60 балів, він отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. У іншому разі студент до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Незалежно від того, чи студент складає диференційований залік у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє студенту оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на заліку, тобто, виходячи із 100 балів (результати поточного контролю не враховуються), але при цьому виставлена підсумкова (семестрова) оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (змістовий модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	50	100
10	10	15	15		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (змістовий модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	50	100
10	15	15	10		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Систематичність та активність	12	10	11	10
Усне опитування	5	20	4	20
Презентації наукових досліджень	5	20	4	20
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

У визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, яка оцінюється у межах **від 0 до 50 балів**. До кожного варіанта модульної контрольної роботи входять наступні види завдань:

1. Розкрийте сутність питання (**10 балів**)
2. Назвіть термін (**5 по 2 бали**)
3. Знайдіть правильну відповідь (**15 по 1 бал**)

При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Незалежно від того, чи студент складає залік / диференційований залік у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки залік / диференційований залік відбувається у вигляді письмової роботи. У визначений деканатом термін здійснюється підсумковий контроль у вигляді письмової роботи, яка оцінюється у межах **від 0 до 100 балів**, але при цьому виставлена підсумкова оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку. До кожного варіанта залікового білета входять наступні види завдань:

1. Розкрийте сутність питання (**2 по 20 балів**)
2. Вирішіть ситуаційне завдання (**30 балів**)
3. Знайдіть правильну відповідь (**10 по 3 бали**)

При оцінюванні підсумкової письмової роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань.

Залік оцінюються за 100-бальною шкалою, недиференційованою шкалою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС.

Диференційований залік оцінюються за 100-бальною шкалою, диференційованою шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалою ЄКТС.

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Недиференційована шкала	Диференційована шкала	Мін. бал - Макс. бал
A	зараховано	відмінно	90-100
B		добре	82-89
C			74-81
D		задовільно	64-73
E	60-63		
FX	не зараховано	незадовільно	35-59
F			0-34

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Теоретичні основи та організаційне забезпечення банківського менеджменту.

1. Сутність, завдання та напрями банківського менеджменту.
2. Організаційна структура та суб'єкти управління комерційних банків.
3. Стратегічне управління та планування у банківських установах.

Тема 2. Управління пасивами та активами банку.

1. Управління власним капіталом банку.
2. Управління зобов'язаннями банку.
3. Управління активами банку.
4. Стратегії та методи управління активами та пасивами банку.

Тема 3. Управління банківськими ризиками.

1. Сутність та класифікація банківських ризиків.
2. Основи ризик-менеджменту в банках.
3. Організація управління кредитним ризиком.
4. Управління ризиками ліквідності.
5. Основи управління відсотковим та валютним ризиками банку.

Тема 4. Банківський маркетинг.

1. Банківський маркетинг: сутність, функції та інструменти.
2. Особливості маркетингової стратегії комерційного банку.
3. Управління відносинами з клієнтами як маркетингова концепція партнерських відносин.
4. Реклама та соціальний маркетинг у банку.

Змістовий модуль 2

Тема 1. Теоретико-організаційні засади страхового менеджменту.

1. Сутність, цілі, завдання та функції страхового менеджменту.
2. Структура й органи управління страховою компанією.
3. Стратегічне планування у страхуванні.

Тема 2. Управління фінансовими ресурсами страхової компанії.

1. Основи фінансового менеджменту страхової компанії.
2. Характеристика капіталу страхової компанії та управління ним.
3. Формування грошових потоків від поточної діяльності страховика.
4. Особливості здійснення та управління інвестиційною діяльністю страхової компанії.

Тема 3. Управління ризиками страхової діяльності

1. Критерії визначення страхових ризиків та фактори їх виникнення.
2. Характерні особливості ризиків ведення страхової діяльності.
3. Процес управління ризиками у страхуванні.

Тема 4. Управління маркетинговою діяльністю у страховому бізнесі.

1. Страховий маркетинг: економічний зміст та фактори впливу.
2. Страховий продукт як основний елемент маркетингової діяльності страховиків.
3. Канали реалізації страхових продуктів.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Теоретичні основи та організаційне забезпечення банківського менеджменту	13	4	2	–	–	9	14	2	1	–	–	12
Тема 2. Управління пасивами та активами банку	15	4	4	–	–	10	15	1	1	–	–	14
Тема 3. Управління банківськими ризиками	15	2	2	–	–	9	15	1	–	–	–	14
Тема 4. Банківський маркетинг	15	2	2	–	–	9	16	1	–	–	–	14
Модульний контроль 1	2	–	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Разом за змістовим модулем 1	60	12	12	–	–	37	60	5	2	–	–	54
Змістовий модуль 2												
Тема 1. Теоретико-організаційні засади страхового менеджменту	15	4	2	–	–	9	14	2	1	–	–	13
Тема 2. Управління фінансовими ресурсами страхової компанії	15	4	2	–	–	10	15	1	1	–	–	13
Тема 3. Управління ризиками страхової діяльності	15	2	2	–	–	9	15	1	–	–	–	13
Тема 4. Управління маркетинговою діяльністю у страховому бізнесі	15	2	2	–	–	9	16	1	–	–	–	13

Модульний контроль 2	2	–	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Разом за змістовим модулем 2	60	12	10	–	–	37	60	5	2	–	–	52
Усього годин	120	24	22	–	–	74	120	10	4	–	–	106

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Теоретичні основи та організаційне забезпечення банківського менеджменту	2	1
2	Тема 2. Управління пасивами та активами банку	4	1
3	Тема 3. Управління банківськими ризиками	2	-
4	Тема 4. Банківський маркетинг	2	-
6	Модульна контрольна робота № 1	2	-
7	Тема 1. Теоретико-організаційні засади страхового менеджменту	2	1
8	Тема 2. Управління фінансовими ресурсами страхової компанії	2	1
9	Тема 3. Управління ризиками страхової діяльності	2	-
10	Тема 4. Управління маркетинговою діяльністю у страховому бізнесі	2	-
12	Модульна контрольна робота № 2	2	-
Разом		22	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Теоретичні основи та організаційне забезпечення банківського менеджменту	9	12
2	Тема 2. Управління пасивами та активами банку	10	14
3	Тема 3. Управління банківськими ризиками	9	14
4	Тема 4. Банківський маркетинг	9	14
5	Тема 1. Теоретико-організаційні засади страхового менеджменту	9	13
6	Тема 2. Управління фінансовими ресурсами страхової компанії	10	13
7	Тема 3. Управління ризиками страхової діяльності	9	13
8	Тема 4. Управління маркетинговою діяльністю у страховому бізнесі	9	13
Разом		74	106

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна «Банківський та страховий менеджмент»:

- комплект мультимедійного обладнання;
- сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ» на базі навчальної платформи Moodle.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Банківський менеджмент: навчальний посібник / В. В. Зянько, Н. О. Коваль, І. Ю. Єпіфанова. – 2-ге вид., доп. – Вінниця: ВНТУ, 2018. – 126 с.
2. Версаль Н.І. Основи банківського менеджменту: практикум: навч. посіб. / Н.І. Версаль. – К.: Фітосоціоцентр, 2013. – 184 с.
3. Версаль Н.І. Фінансовий менеджмент у банку: практикум / Н.І. Версаль. – К.: ЦП «Компринт», 2015. – 144 с.
4. Сокиринська І. Г. Журавльова Т.О.4 Фінансовий менеджмент у банку. Навчальний посібник. / за ред. І.Г.Сокиринської, Т.О.Журавльової – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. - 192 с.
5. Страховий менеджмент: підручник / [С.С. Осадець, О.В. Мурашко, В.М. Фурман та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. С.С. Осаджя. – К.: КНЕУ, 2011. – 333 с.
6. Сокиринська І. Г. Журавльова Т.О., Аберніхіна І.Г. Страховий менеджмент. Навчальний посібник./ І.Г.Сокиринська, Т.О.Журавльова, І.Г.Аберніхіна – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. – 301 с.
7. Супрун А.А., Супрун Н.В. Страховий менеджмент. Навч. посіб. / А.А. Супрун, Н.В. Супрун. – Львів: Магнолія, 2010. – 300 с.

Допоміжна література

1. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В.Науменкова. К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. – 502 с.
2. Банківська справа: підручник для студ. вищ. навч. закл. / [Лютій І.О., Криклій А.С., Міщенко В.І. та ін.] За заг. ред. І.О. Лютого - К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – 383 с.
3. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посібник / О.В. Васюренко. - 6-те вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2008. - 318 с.
4. Загородній А.Г. Банківська справа: термінологічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. - Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2010. - 508 с.
5. Коваленко В. В. Центральний банк і грошово-кредитна політика: навчально-методичний посібник для самост. вивч.дисц. / В. В. Коваленко., К. Ф. Черкашина - Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. - 138 с.
6. Кредитування та ризики: Навч. посібник/ Денисенко М.П., Домрачев В.М., Кабанов В.Г., Ігнатенко А.В., Чигирник К.А. - К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. - 480 с.
7. Маркетинг у банку: навч.-метод. посібник / А.В. Нікітін, Т.Г. Іванова, І.Г. Брітченко, О.М. Момот. - К.: КНЕУ, 2010. - 474 с.
8. Міщенко В. І., Науменкова С. В. Банківський нагляд: підручник. - К.: Центр наукових досліджень, Університет банківської справи Національного банку України, 2011. – 498 с.
9. Операції банків та небанківських кредитних установ [Електронний ресурс] : підручник/ [А.М. Мороз, М.І.Савлук, Т.П.Остапишин та ін.]; за наук. ред. А.М. Мороза.– К.: КНЕУ, 2013. – 543 с.
10. Операції банківських установ: тренінг / Т. П. Остапишин, І. Б. Охрименко, О. В. Ситник та ін.; за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Т. П. Остапишин. – К. : КНЕУ, 2013. – 956, с.
11. Скоморович І.Г. Банківські операції навч. посібник / І.Г. Скоморович. - Львів : Магнолія-2006 , 2010. - 482 с.
12. Трикозенко О.Г. Клієнта як механізм визначення вартості комерційного банку: монографія / О.Г. Трикозенко, І.Г. Брітченко. - Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. - 229 с.
13. Функціонування банківського сектору та кредитної кооперації: теорія і практика: Монографія /Брітченко І.Г., Пантелеймоненко А.О., Прасолова С.П., Нікітін А.В. та ін.; під наук. ред. Проф. Брітченка І.Г. - Полтава РВВ ПУЕТ, 2010 р. - 152 с.
14. Говорушко, Т. А. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії з метою забезпечення її ефективного розвитку: монографія / Т. А. Говорушко, В. М. Стецюк, О. Ю. Толстенко. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 168 с.

15. Козьменко О.В., Козьменко С.М., Васильєва Т.А. Нові вектори розвитку страхового ринку України: Монографія / Керівник авт. проекту д-р екон. наук., проф. О.В. Козьменко. – Суми: Університетська книга, 2012. – 320 с.
16. Стратегічне маркетингове планування в страхових компаніях: монографія / І.Л. Литовченко, О.В. Рупінська, Л.В. Новошинська, В.Г.Баранова; – Одеса: ИНВАЦ, 2014. – 280 с.
17. Стратегічне управління страховою компанією: [кол.моногр.] /В. М. Фурман, О. Ф. Філонюк, М. П. Ніколенко та ін. ; наук ред та кер. кол. авт. д-р екон. наук В. М. Фурман. – К. : КНЕУ, 2008. – 440 с.
18. Страхова справа: підручник / О. Д. Вовчак. – Київ: Знання, 2011. – 391 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
2. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] / Закон України № 2121-III від 07.12.2000 р. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 368 від 28.08.2001 р. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 361 від 02.08.2004 р. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 615 від 17.009.2015 р. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними та фізичними особами [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 1256/8577 від 29.12.2003 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 351 від 30.06.2016 р. — Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
8. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text>
9. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
10. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг «Про затвердження Правил розміщення страхових резервів із страхування життя» від 24.11.2004 р. № 2875 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1626-04>.
11. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг «Про затвердження Методики формування страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя» від 17.12.2004 р. № 3104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0019-05>.